

JOPET-SHOW:n koheltavat poliisit, JoPe ja näyttelijä Mika Ränä.

KUKA?

Jorma "JoPe"
Ruonansuu

- Syntyi Kemissä 15.4.1964.
- Aloitti keikkailun 1980.
- Pedro Hietanen kiinnitti tuntemattoman kyvyn Emin artistiksi 1987.
- Matkiva kulkuri ilmestyi 1988.
- Huumorimusiikin suomenmestaruus vuonna 1990.
- Radio Cityn Pullakuskut otti Ruonansuun vakiovieraakseen 1990.
- Elvis-osasto aloitti suorat lähetyksensä Ylen Radio Perämeressä 1991.
- Teki parhaimmillaan yli 300 keikkaa vuodessa.
- Sairasti haimatulehdukseen vuonna 1995.
- Jopet-show Yle TV2:lle alkaa vuonna 2005.
- Yleisön äänestämä parhaan tv-esiintyjän Venla vuonna 2010.
- 24. studioalbumi syyskuussa 2016.
- Sairastui keuhkoihin 2018 ruokatorven syöpään.
- Kuoli Heinolassa 18.7.2020.

seioikeutettu keisari, joka ylläpiti hoviaan. Kuunteluoppilaana opin pian tuntemaan äärimmäisen sympaattisen ja hauskan herkin luonteen, joka ei koskaan elvistellyt, vaikka olikin jo tv:stä tuttu. Enpä olisi voinut tuolloin kuvitellakaan, että 15 vuoden päästä kirjoittaisin hänen elämäkertansa.

Myönnän auliisti, että tämän historian valossa suhteeni Jopeen on puolueellinen. JoPe oli tietenkin esikuva, jonka taitavuus ja koomikon kyvyt saivat lumoihiinsa.

Muistan, kuinka hän kerran pitkän illan jatkoilla riimitteli kitara sylissään tuosta vain lennosta biisin kemiläisestä autokoulumistajasta. Sellainen improvisointi tuntui aivan ylihuonnolliselta. Sanat putoilivat varmasti ja riimit olivat kohdallaan. Sellainen on tietenkin taito, jota voi harjoitella, mutta Jopen nopeaäilyisyydestä puhuvat kaikki hänen kanssaan töitä tehneet aina Pirkka-Pekka Peteliuksesta Pedro Hietaseen. Juuri Hietasen ansiota muuten on Jopen levytysuran alku vuonna 1988.

JOPE OLI TAITEILIJAA, joka terävällä kielellään ja omaleimallisuudellaan myös ärsytti. Hän oli piikikäs, mutta aina hyvällä tavalla. Huumorin säilä ei koskaan sivaltanut lyötyihin. Herraviha oli työläiskaupungin perintöä. Se on suuren taiteilijan merkki.

"Mutta että taiteilijako?" kysyi Kaarina Hazard tviittissään heti, kun suru-uutinen oli julkistettu ja media taas täynnä JoPea. On todella surullista, että vielä hänen kuolemansa jälkeenkin joutuu lukemaan tällaista vähätelystä. Sen osaksi JoPe oli joutunut suuren kansansuosion myötä jo elinaikanaan ihan riittämiin – niin kuin jokainen kansantaiteilija ennen JoPea. Keskustelu on yhtä kapeakatseista ja turhaa kuin se, onko motocross tai shakki urheilua.

Mielestäni taiteilijuus määritellään luovuuden kautta. Jos kuvitteli Jopen "vain" imitoivan tai kertovan opittuja vitsejä, on todella tietämätön Jopen monipuolisuudesta. Hän oli tilannekoomiikan mestari ja imitaattorina omaa luokkaansa.

Jopen suuruus piili siinä, että hän pystyi lisäämään imitointiensä kohteisiin aina jotain itsestään. Tarkkanäköisyytensä vuoksi hän löysi kohteistaan aina jotain sellaista, mikä teki syntyneistä hahmoista jotain esikuviaan hauskempaa.

Yksi pisimmille menneistä luomuksista oli Mauno Koivistosta syntynyt Mauni, jonka säätöä ja kohellusta ainakin itse aloin pitää täysin presidentti Koivistosta irrallaan

olevana asiana. Tästä syystä lähes poikkeuksetta imitoinnin kohteet olivat vain otettu- ja saamastaan huomiosta, aina presidenteistä lähtien.

Vesa-Matti Loiri, joka Juice Leskisen ohella oli Jopen suurin esikuva, vaikutti välittömästi Jopen Lapin kesä-imitaatiosta. Kyseinen imitaatio oli Jopen ensimmäisiä tv-esiintymisiä. Myöhemmin kollegoista tuli ystäviä, jotka kokivat vahvaa hengenheimolaisuutta.

NYT PÄASEMMEKIN mielestäni olennaisimpaan asiaan Jopen taiteilijuudessa: herkkyyteen. Itku oli lähellä naurua, sen kaikki ystävät tiesivät. Ilman äärimmäistä herkkyyttä, mikä ilmeni kaikessa, JoPe tuskin olisi voinut adaptoida imitaatiokohteidensa persoonaa ja luonteenpiirteitä niin loistavasti kuin teki.

Myös ajoitus, koomikon tärkeimpiä ominaisuuksia, oli JoPella äärimmäisen tarkkaa ja suorissa lähetyksissä hiottu reaktiokyky salamannopea. Kaikki nämä asiat yhdistivät heitä Loirin kanssa. Siihen olennaisesti liittyvää oli myös taipumus ajatella maailmaa laajemmin, kuin mitä näkyvä reaali-maailma edustaa.

Ja sitähän taiteilijuus nimenomaan on, kykyä välittää jotain sellaista, mitä muut eivät näe. JoPe oli mystikko ja tunnetusti sitä on myös Loirikin. Toisin kuin Loiri, ei JoPe asiasta paljon julkisuudessa puhunut. Kaikki Jopen tunteet kuitenkin tiesivät hyvin tämän puolen hänessä.

TÄMÄ TULI minullekin hyvin tutuksi kun teimme *Aatteleppa ite!* -elämäkertaa vuonna 2005. "Sattumaa ei ole", hän sanoi yhdellä lukuisista automaatoistamme.

JoPe oli fatalisti, joka uskoi saaneensa synnyinlahjan ja täyttävänsä annettua tehtävää. Hän puhui myös rajakokemuksista ja enneunista. Spiritualistisuus eli vahvasti hänessä. Kaikki tämä on kuuluvissa Jopen tunnetuimmassa laulussa *Enkeleitä toisillenne*, jonka JoPe kertoi syntyneen yhden istumalta.

Uskonollisuus ei kuitenkaan johtunut vakavasta sairastelusta, joka varjosti Jopen elämää koko hänen aikuisikänsä. Haimatulehdus oli viedä hengen jo vuonna 1999.

Herkkyyks oli hänessä syntyperäistä. JoPe näki ja koki enemmän kuin useimmat. Juuri sen vuoksi hän oli myös taiteissaan ylivertainen ja jäljittelemätön. Silloin kun tekeminen on puhdasta flow-tilaa ja vapaasti virtaavaa energiaa, se ylittää sellaisen taita-

PRÄTKÄMIES JoPe Ruonansuu ja koomikkokollega André Wickström.

vuuden, jonka voi opetella, jos on tarpeeksi lahjakas. JoPe oli läksynsä tehnyt, mutta tuo herkkyyks teki hänestä suuren ja ylittämättömän.

TÄSTÄ ERIKOISLAATUISUUDESTA puhuu Aatteleppa ite! -kirjan haastattelussa myös Jopen pitkäaikainen ystävä ja kollega Pirkka-Pekka Petelius. Heillä oli samankaltainen maailmankatsomus, "mielen täysin avoin anarkistisuus ja vapaus yhdistellä".

Myös Petelius nostaa Jopen suurten kansantaiteilijoiden joukkoon:

"JoPe hahmottaa kansan sielun. Hän tekee todella hienoa terapeutista työtä vähintäänkin sille yleisölle, joka on lohduttomimmassa ja näköalattomimmassa asemassa tässä yhteiskunnassa. Se työ, mitä JoPe tekee, ei tule koskaan saamaan sitä arvostusta mikä sille kuuluu."

Toivottavasti Petelius on väärässä ja Jopen ansiot vihdoin ymmärtää ja tunnustaa myös laajempi kulttuurieliitti.

Uskon, että Hazardin aivopieru olikin vain ymmärtämättömyyttä. Jopen laaja kansansuosio saattaa aiheuttaa harhan siitä, että hänen taiteensa olisi jotenkin yksinkertaista. Siinä on paljon tasoja, jos ne vain haluaa nähdä.

JoPe oli myös erittäin suvaitsevainen ja avarakatseinen (vaikka toisaalta hänessä pesi

Kekkonen aikana kasvanut nostalgikko). Esi-merkiksi romani-imitoinnit hän teki kohdettuaan ymmärtää, jonka vuoksi hän nauttikin arvostusta romaniyhteisössä.

RASKAAN SARJAN julkiksena Ruonansuu joutui myös kokemaan kuuluisuuden kirot. Muistan hyvin, kun ajoimme Heinolasta Kemiin. Minä sain olla Jopen Mersun ratissa. Pysähdyimme kahville ja kun kävelimme huoltoasemalle, kääntyivät ihmisten päät sitä mukaa kun etenimme. Sisällä kaikki tuijottivat.

Hetken aikaa sain kokea minkälaista helvettiä kuuluisuus voi olla. Tämän vuoksi JoPe usein pitikin päässään aurinkolaseja yleisillä paikoilla. Hän koki sen suojaavan yksityisyyttään, kun katsekontaktia ei syntynyt.

Siinä olikin paradoksi. JoPe eli julkisuudessa ja julkisuudesta, mutta arvosti yksityisyyttään. Ystävät ja perhe, niin Kemissä kuin Heinolassa, olivat hänelle kiihkeimpiäkin keikkavuosina erittäin tärkeä asia. Onneksi hän sai nauttia onnellisesta perhe-elämästä viimeiset vuodet, vaikka vakava sairastelu vaatiikin raskaan veronsa.

Silti positiivisuus eli hänessä vahvasti loppuun asti. Vielä talvella hän jaksoi viesteissään vitsailla ja vähätellä sairasteluaan. Hän myös ehdotti jälleennäkemistä, jota ei valitettavasti kuitenkaan ehtinyt tapahtua.

